

Avsnittets namn: **Skrivandet som ett sätt att främja likabehandling**

Längd: 40:34

Publicerad: 23.3.2026

00:00:07 Jani Toivola

Välkommen att lyssna på Ungdomssektorns kompetenscenter för likabehandlings podcast *Meneekö yhdenvertaisuus tunteisiin?* och att fundera på vad vi skulle kunna göra åt det tillsammans. Jag heter Jani Toivola och är programledare för den här podcasten. I det här avsnittet fördjupar vi oss i hur ordets kraft, berättandet och samhällelig skribentverksamhet kan främja likabehandling – både i ungas eget liv och i samhället i stort. Vilket värde har konst och kunskap för arbetet med likabehandling?

Jag funderade på det här temat i förväg. Berättelser och skrivande har haft stor betydelse även i mitt eget liv. Ända sedan barnsben har jag känt en stark dragning till berättelser och älskat att berätta dem – både i liten krets och senare för en bredare publik. Som ung kände jag ett brinnande behov av att berätta, men det var först som vuxen jag reste till min fars hemland Kenya för första gången. Där lärde jag mig att kenyaner är ett berättarfolk. Jag fick en slags välsignelse för min egen passion – att berätta, att använda ord och att finna hopp i dem. I den kenyanska kulturen har berättelser en enorm betydelse, och alla har förmågan att berätta. Vilket enkelt middagssällskap som helst kunde sluta med att var och en i tur och ordning höll ett tal för de övriga vid bordet. Det var de vackraste, mest färgrika och mest levande tal jag har hört. Jag tänkte att jag hade mött en kultur där berättelser höll hoppet vid liv även i svåra omständigheter och byggde broar mellan människor. I dag får vi diskutera det här temat med vår gäst. Välkommen, likabehandlingsexpert, författare, journalist, krönikör och samhällspåverkare Amani Al-mehsen.

00:02:22 Amani Al-mehsen

Tack så mycket. Det är en glädje att vara här och samtala med dig.

00:02:27 Jani Toivola

Vad är det första du tänker på när du hör ordet berättelse?

00:02:31 Amani Al-mehsen

Tack för den vackra berättelse du delade om din relation till berättelser. För mig hänger berättelser samman med rötter och rätten att bli sedd – eller upplevelsen av att inte bli det. Det handlar om att forma sin egen berättelse, något jag har strävat efter att göra. Jag tror att vi alla har en berättelse, men de hörs och syns inte på samma sätt. Det här har starkt lett mig mot berättelsernas värld.

00:03:06 Jani Toivola

Det är vackert sagt. Jag tänker att berättelsen är ett mått på likabehandling: om alla har utrymme att berätta sin historia, förstå den och få en hel berättelse.

00:03:24 Amani Al-mehsen

Ja, och även om berättelsen finns till – sprids den? Uppmärksammas den på samma sätt? Det har jag mött många gånger under min karriär. När jag har försökt lyfta fram olika berättelser, oavsett om det är via journalistik eller kreativt skrivande, märker jag att det ofta bara är ytterligheter som får uppmärksamhet: antingen mycket tragiska eller hjältemodiga berättelser. Det har jag velat göra motstånd mot genom att ibland skriva om helt vardagliga saker. Jag har skrivit sakliga krönikor för Yle och även för Me Naiset – observerande samhällsskildring, men ibland om mycket vardagliga erfarenheter, som hur det är att vara kvinna i det här landet och i världen, eller att lägga märke till de första grå hårstråna. Även det vardagliga kan vara ett medel för förändring och motstånd.

00:04:33 Jani Toivola

Det känner jag igen. En människa är kanske hel först när hon också kan fästa uppmärksamhet vid helt vanliga vardagliga ting, och å andra sidan är det bra att ha förmågan att betrakta samhället brett och inte bara genom ett enda filter.

00:04:49 Amani Al-mehsen

Precis. Den tanken syns också i min debutroman *Hayati, rakkaani*, som är ett biofiktivt verk om min mammas historia. *Hayati* betyder "mitt liv" på arabiska och används också som ett kärleksfullt tilltal, ungefär "min älskade". Det återkommer i boken på många sätt – vi har många livets kärleker, och kärleken tar sig många uttryck. Jag ville berätta en historia som börjar vid födseln, inte först vid en omvälvande händelse, eftersom vi inte har de här hela berättelserna. Livet börjar inte till exempel med flykten, utan långt tidigare. Jag ville lyfta fram barndomsdrömmar, glädje, sorg, syskonbråk och hela livets mångfald. Vi ser ofta bara bitar av människor, och det stora grå området förblir osynligt. Det fråntar människor möjligheten att bli sedda som hela.

00:05:58 Jani Toivola

Din mamma var Finlands första årets flyktingkvinna, eller hur?

00:06:08 Amani Al-mehsen

Ja, år 1998. Hon hyllades som en hjältinna. Jag föddes i Kuopio 1995 och kom med mamma i magen från ett flyktingläger i Saudiarabien till Finland. När jag växte upp märkte jag att trots att min mammas historia var fantastisk, sågs hon inte längre som en hel människa. På gatan kunde hon betraktas bara genom stereotyper. Många såg i min mamma bara en kvinna som talade bruten finska och en flock barn. Jag såg en kvinna som hade lärt sig ett tredje språk, studerat nya yrken och fostrat sina barn. Den här motsägelsen väckte i mig behovet av att skriva fram hennes berättelse och göra den synlig.

00:07:40 Jani Toivola

Det är säkert en balansgång för oss alla: det är viktigt att erkänna det som gör en speciell, men samtidigt finns det en rätt och ett behov av att vara en hel människa.

00:08:05 Amani Al-mehsen

Ja, precis som du säger. Jag upplever att det exceptionella också kan vara en välsignelse. Det är viktigt att uppmärksamma det, för annars hamnar vi i ett läge där man strävar efter att göra alla likadana. Det främjar varken likabehandling eller jämlikhet. Vi måste erkänna skillnader och särdrag, som du sade. Samtidigt upplever jag att det exceptionella också har en förbannelsesida. Frågan är i vilken grad en människa själv får definiera sig och sin berättelse. Hur mycket av definitionen kommer utifrån, och hur mycket innefattar det färdiga ramar och förväntningar? Det är en utmaning, men båda sidorna är viktiga och svåra.

00:08:47 Jani Toivola

Du skriver mycket. Du har en debutroman, men du skriver också regelbundna krönikor. Det är kanske mer krävande än många anar, när man ständigt måste producera text. Du måste alltså alltid ha något att säga. Vägen hit, till att skriva som yrke, har varit lång. Men hur kom orden ursprungligen in i ditt liv? Minns du något tidigt ögonblick?

00:09:17 Amani Al-mehsen

Ja, det gör jag – det var som barn. Det känns som att jag lärde mig att skriva innan jag lärde mig att prata. Skrivandet var mitt sätt att förstå världen och att anteckna mina känslor och tankar. Jag minns att jag som mycket liten handlade hopsydda diktböcker och berättelser åt min mamma. Jag skrev också godnattsagor till mina bröder. Jag har sex bröder och är familjens enda flicka. Mina lillebröder har förutom arabiska namn också finska namn: Kimmo, Matti och Hessu. Jag skrev berättelser om Kimmo Sköldpadda, Matti Mullvad och Hessu Hopphatten. Genom det dök jag in i berättelsernas värld. Samtidigt blev läsningen mycket viktig för mig. Till en början var den kanske också en flykt från den omgivning jag levde i. Jag utsattes för mobbning i skolan, och läsningen öppnade en värld som kändes mycket vidare än min vardag. Jag märkte att det finns andra bruna flickor i världen, även

om det inte syntes i min närmaste omgivning. Jag började skriva mer och mer. Det har alltid varit viktigt för mig, även om ingen någonsin sa till mig att jag var en skribent. Jag slutade med att studera en trippelexamen. I gymnasiet sa min modersmåslärare – som fortfarande är min vän – efter att ha återlämnat en uppsats: "Du verkar vara en skribent, dina ord har en själ." Det var första gången någon sa det till mig. Det väckte hos mig en möjlighet som jag inte ens tidigare hade kunnat föreställa mig. En enda vuxen såg mig och hörde mina ord. Det var en vändpunkt där en dörr liksom öppnades. Tanken på att vara skribent har sedan dess formats och levt vidare, men det ögonblicket var oerhört betydelsefullt.

00:11:26 Jani Toivola

Det är en fin berättelse och ett starkt exempel på hur stor betydelse en enskild människa kan ha för att olika dörrar kan öppna sig för unga, som du sade. Ofta bär en människa på något inom sig men känner det inte igen själv. Vi behöver andra som ser, hör och riktar sin blick mot oss.

00:11:53 Amani Al-mehsen

Ja. Samtidigt började jag också, lite uppkäftigt, läsa till exempel Shakespeare – eftersom ingen hade sagt till mig att de böckerna tillhörde mig. Jag dök in i litteraturen och förstod ordens kraft. Vare sig det gällde historieböcker, medier, nyheter eller skönlitteratur – ord bygger den verklighet vi lever i. De avgör vilkas berättelser och perspektiv som är synliga. Kombinerat med min bottenlösa nyfikenhet ledde det mig till såväl journalistiskt som kreativt skrivande.

00:12:37 Jani Toivola

Jag tänkte just på det – att du på sätt och vis har två grenar i ditt skrivande: kreativt skrivande och journalistik. Hur ser du på skillnaderna dem emellan, och kan du se kopplingar i journalistiken till strävan att också forma din identitet och din plats i världen?

00:13:00 Amani Al-mehsen

Absolut. Kunskap är makt, och journalistiska val är också makt. De avgör vilka frågor, företeelser och berättelser som anses värda uppmärksamhet. Aktualitet är viktig i journalistiken, men vad som är aktuellt och för vem varierar. Det är viktigt att lyfta fram faktabaserad information om vad som händer runt om i världen, men ofta saknas det – hur saker och ting känns. Kreativt skrivande kan komplettera det. Det lyfter fram nivåer som medier och journalistik inte lätt når. Det kan vara abstrakt, beskrivande och mångformigt på ett sätt som journalistiken inte fullt ut kan uppnå, även om den i dag strävar i den riktningen. Jag har i journalistiken också fått göra till exempel ljudnyheter för unga. Under coronatiden jobbade jag som journalist för Rundradion i Jyväskylä och gjorde gatuintervjuer. Jag ville låta människors och särskilt ungas röster höras om hur olika

företeelser känns för dem. Aktualitet handlar inte bara om nya företeelser, utan också om långvariga frågor som påverkar olika grupper på olika sätt. Det förblir ofta osynligt i medier, där bara en eller två personer kommer till tals, trots att det i verkligheten finns ett enormt antal erfarenheter. Kreativt skrivande är i det avseendet befriande och vackert. Jag vill hålla kvar båda skrivformerna i mitt eget liv och öppna dörrar även för andra. Inte alla upplever att bäge är deras grej, men jag uppmuntrar särskilt unga att prova. Det är först genom att prova man kan hitta sin egen röst.

00:15:09 Jani Toivola

Det får mig att tänka på det du sade – om hur saker i journalistiken ofta speglas via bara ett fåtal erfarenheter, varpå många verkligheter hamnar i skuggan. Kan man dra kopplingar från det till den bredare samhällsdiskussionen, till exempel inom ungdomssektorn? Vuxna kan tycka att en viss diskussion är fullt acceptabel och trygg, men för en mångfaldig grupp unga kan den te sig på ett helt annat sätt.

00:15:59 Amani Al-mehsen

Precis. Det skrivs och rapporteras mycket om unga, men det funderas sällan på hur allt det här förmedlas till unga själva. Unga definieras i hög grad utifrån olika samhälleliga fenomen. Som vuxna och yrkesverksamma närmar vi oss ämnen ofta ur ett orosperspektiv, men unga är sällan med vid de bord där frågor som berör dem behandlas. Därför är det viktigt att också de som saker och ting berör är med som aktörer och berättare. Perspektivet är helt annorlunda jämfört med tolkningar som ges uppifrån och ned. Till exempel är ekonomi ett ämne som man inte alltid tänker berör unga, trots att det påverkar dem starkt och hänger samman med klimat och mänskliga rättigheter. När jag har lyft fram det i paneldiskussioner har det betraktats som nästan revolutionerande, trots att det handlar om en grundläggande sak: de här temana berör oss alla. Olika perspektiv minskar inte varandras värde.

00:17:51 Jani Toivola

En viktig del av likabehandling är tillgänglighet i samhället på olika sätt. Hur tänker du – när är ord tillgängliga, och vad innebär tillgänglighet i mötet med ord och berättelser?

00:18:08 Amani Al-mehsen

Det hänger starkt samman med diskussionen om elitism och litteratur. Om vem orden och berättelserna tillhör. När jag växte upp i Kuopio frågade jag i fjärde klass en vän vad ordet "positiv" betydde, eftersom jag aldrig hade hört det förut. Ingen hade förklarat de orden för mig, och det skapade ett hinder. Hinder uppstår fortfarande när vi pratar och skriver mycket men inte stannar upp för att öppna begreppen. Människor har olika förutsättningar för att ta reda på saker på egen hand. Jag upplever att i synnerhet personer med invandrabakgrund och etniska minoriteter ofta har sämre tillgång till kunskap – som är

makt. Det kan skapa hinder i förhållande till ord, berättelser, litteratur och nyheter. Ibland vill man också skriva på ett sätt som låter intellektuellt och som stänger ute många. Som motvikt till det behövs det tolkare som öppnar upp vad man egentligen talar om. Jag vet inte vad det beror på – jag funderar ofta på om de som låter otroligt intelligenta verkligen vet vad de talar om, och om de skulle klara av att förklara det på ett sätt som alla förstår.

00:20:21 Jani Toivola

Komplicerade ord kan ibland också fungera som ett skydd för makt eller position, eller som ett försök att upprätthålla en viss image. Jag känner igen det från politikens värld – där dök det upp många nya ord, och även om jag redan var vuxen stod jag plötsligt inför en ny tröskel i form av ord. För många av de ord som användes fanns det ett annat alternativ – ett mer känsloladdat och levande alternativ. Den insikten fick mig att vilja fungera som en slags tolk, och det var ett av de svåraste uppdragen. Tolkarollen kräver mod, för man fruktar att bli betraktad som mindre intelligent om man talar på ett folkligt sätt. Det krävde mycket att vara sig själv där.

00:21:49 Amani Al-mehsen

Precis, och det är en bubbla för sig. Vi rör oss i olika bubblor där man talar på olika sätt. Det är kanske också ett sätt att känna tillhörighet eller att forma sig till en del av något. Det är intressant i politiken att människor talar på ett visst sätt, men när de träder in i politiken förändras sättet att tala omedelbart. Även dialekterna bleknar bort, och jag märker det hos mig själv. Jag är från Savolax och har en mycket stark dialekt. Den förändras ändå beroende på i vilka sammanhang jag befinner mig. Jag är alltså inte fri från det. Jag märker att jag rör mig mellan olika sätt att uttrycka mig och att vara till i olika miljöer, för jag kanske upplever att jag måste vara trovärdig på något sätt. Det hänger kanske också samman med att jag då lyssnas på bättre.

00:22:34 Jani Toivola

Det är intressant att fundera på ur ett barns och en ung persons perspektiv – vet de vad olika ord betyder, och har någon förklarat dem för dem? Det hänger också samman med olika bakgrunder och hem. Eller till och med hur lång familjens eller släktens historia i Finland är. Jag själv kommer från en mycket vanlig arbetarfamilj, men min släkt har en lång historia i det finländska samhället. Jag använder till exempel ibland ganska ålderdomliga ord, och jag tror att de till stor del kommer från min farmor. Hon stod mig väldigt nära och skulle i dag vara nästan hundra år gammal. Det finns mycket historia inbäddad i det. Jag tänker att det också har varit ett privilegium att ha fått tillgång till vissa ord.

00:23:26 Amani Al-mehsen

Ja, precis.

00:23:27 Jani Toivola

Och någon annan har kanske inte fått det.

00:23:30 Amani Al-mehsen

Nej, det har de inte. Om man ser till hur många generationer en familj har funnits i Finland har många ingen lång historia här. Jag är på sätt och vis andragenerations finländare, eftersom det var först min mamma som flyttade hit. Vi har alltså inte lång kontakt ens med det här språket. Jag har ändå förälskat mig i finskan och velat utforska och läsa den. Genom det har mitt ordförråd breddats. Ändå öppnar sig inte ordens betydelser alltid. Jag är också mycket dålig på finska idiom och talesätt. Folk säger ofta till mig att ett visst uttryck inte betyder vad jag trodde. Jag testar och provar mig liksom fram med vad de betyder, eftersom jag saknar den tradition genom vilken jag kunde ha lärt mig dem.

00:24:15 Jani Toivola

Ja. En annan sak som jag tänker på från min egen barndom är att även om min familj inte var särskilt kultiverad i högkulturell mening eller högt utbildad, läste man alltid mycket hemma. Jag minns att rummen var fulla av böcker, och det var i sig en ingång till litteraturen. Att läsa har ändå aldrig kommit naturligt för mig, och det känns som att jag ständigt måste hitta vägen tillbaka till litteraturen på nytt. Ändå var utgångspunkten betydelsefull. Redan ett vardagsrum där jag tillbringade otaliga timmar och bläddrade i bokens baksidor, ord och författarnamn var viktigt. Sinuhe egyptiern dök till exempel upp gång på gång – jag undrade ständigt över författarens och böckers namn.

00:25:13 Amani Al-mehsen

Det är verkligen viktigt att få förundra sig. I gruppsituationer uppstår det till exempel ofta ett tryck bland unga om att de borde veta allt redan. Annars fruktar de att de andra ska märka att de inte kan. Där syns skillnaderna i vad som har varit tillgängligt. Hemma hos oss fanns det knappt några böcker av ekonomiska skäl. Under barndomen kanske några böcker köpta på loppis. Vi var sju barn och hade en ensamstående mamma som jobbade, så det fanns inte mycket tid för läsning. Kuopio stadsbibliotek blev en slags andra hemvist för mig. Det var en plats där man fick förundra sig, bläddra i böcker och i lugn och ro försjunka i en annan värld. Böcker fick man också låna gratis. När jag en gång deltog i en intervju om elitism och om vem läsandet framöver tillhör, kan jag inte annat än glädja mig över det finländska bibliotekssystemet. Det kräver ändå att unga tas till biblioteket – särskilt i den här tiden, då teknologi och digitalisering är starkt närvarande. Läroböcker är digitala på ett annat sätt än i min ungdom, då de hämtades i butik och sedan såldes tillbaka. Det skulle vara viktigt att en trygg vuxen tar med den unga till biblioteket och visar hur det fungerar och hur man använder ett bibliotekskort. Att bekanta sig med det tillsammans kunde vara ett sätt att balansera den här utvecklingen.

00:26:48 Jani Toivola

Jag har en dotter som snart fyller 12, och jag märker att det som är betydelsefullt för läsandets skull inte bara är strukturen, utan också den enskilda läraren för vilken läsandet uppenbarligen är en passion. De har sedan första klass regelbundet gjort biblioteksbesök. De dagar då man måste ta med en tygkasse och bibliotekskortet har blivit viktiga. Jag tänker att man lyckats bygga en väg till böcker och bibliotek under flera år. Nu när hon är 12 märker jag att läsandet är tillåtande – hon får läsa vad hon vill. Det lättare hållet inkluderar till exempel en bok i textmeddelandeformat. Det är fint att skolan kontinuerligt erbjuder mer utmanande läsning men inte avfärdar det lättare.

00:27:57 Amani Al-mehsen

Det är ett riktigt bra exempel, och det är en del av vårt skolsystem. Jag upplever ändå att när barn växer upp och blir en viss ålder faller det här lätt bort. Berättelsernas betydelse tycker jag bara ökar med åldern. Det borde man kunna upprätthålla och tillåta också i ett senare skede. Man borde inte övergå enbart till saktexter och läroböcker, utan behålla lekfullheten och kreativiteten. Jag ser en attitydförändring i det, delvis kopplad till att bli vuxen och kanske också till den finländska kulturen. Vi fokuserar på vissa saker och den kreativa sidan hamnar lätt i bakgrunden. Därför tänker jag att biblioteksbesök kunde fortsätta även i ett senare skede.

00:28:50 Jani Toivola

Just det. Och till exempel ordträdet och liknande övningar.

00:28:54 Amani Al-mehsen

Ordträdet och alla sorters skrivövningar som man kan göra med unga. Också självbiografiskt skrivande och allt sådant som hjälper en att lära känna sig själv väl. Att sätta ord på saker är en livskraft. Jag upplever att när vi talade om tillgänglighet och färdigheter i allmänhet, handlar det om en förmåga som senare i livet kan öppna många dörrar. Om de här förmågorna förblir begränsade eller outvecklade – och jag upplever att det finns stora skillnader mellan skolor beroende på bostadsområde – kan den unga gå miste om mycket av det hen hade kunnat få.

00:29:40 Jani Toivola

Vi har kanske redan tangerat det här delvis, men vi kunde ännu fördjupa oss i hur du ser på skrivande och berättande som verktyg för att främja likabehandling. Särskilt med tanke på unga – om det bland lyssnarna finns aktörer inom ungdomssektorn för vilka det här kan vara ett lite okänt område, finns det något som kan vara användbart?

00:30:06 Amani Al-mehsen

Absolut. Jag upplever att skrivande har en stark koppling till likabehandling och allt det här. Som vi talade om – kunskap är makt och färdigheter är makt. Därtill är det viktigt att bygga förståelse. När människor möter varandra lär vi oss och vår värld vidgas. Om min egen bok har jag sagt att ett av de viktigaste skälen till att jag skrev den var att det är mycket svårare att hata det bekanta än det annorlunda och okända. Jag upplever att det är en stark handling för likabehandling att göra olika människor och berättelser bekanta och hela – inte bara i glimt. Det vidgar världen enormt, för såväl ungdomsarbetare som för unga. Sådant som uppfattas som skrämmande annorlunda och sådana annorlunda människor kan på något sätt bli nära, även utan personlig bekantskap. Det bygger förståelse och minskar negativitet och fördomar. Då utgår man inte från rädsla och misstänksamhet, utan från nyfikenhet och igenkänning – att det finns något gemensamt eller att man tycker om samma saker. Det är mycket enkelt, men samtidigt mycket svårt.

00:31:26 Jani Toivola

Precis. Kunde det här vara mer strukturellt inom ungdomssektorn – hur ser du på det?

00:31:36 Amani Al-mehsen

Absolut.

00:31:36 Jani Toivola

Det vill säga utöver engagerade individer – vad kunde det innebära på strukturell nivå?

00:31:42 Amani Al-mehsen

Det kunde vara möjligt till exempel genom att öka samarbetet. Genom utökat samarbete mellan kreativa gemenskaper och aktörer inom ungdomssektorn kunde man skapa kopplingar till den världen – antingen genom att uppleva, läsa eller producera innehåll. Det görs ofta mycket, men man verkar var för sig. Det finns kreativa gemenskaper, ungdomsgårdar, paraplyorganisationer och deras underliggande mindre organisationer samt kommuner. Det finns enormt många aktörer, men de samlas inte nödvändigtvis kring kreativt skapande eller upplevelser. Om man gjorde det mer, kanske unga i allt högre grad kunde uppleva att det här tillhör dem också och att det är intressant. Alla behöver inte bli författare eller skribenter – det handlar också om att bygga förståelse. Det kan vara roligt, återhämtande och meningsfullt. För yrkesverksamma inom ungdomssektorn kunde det som bäst vidga arbetssätten. Jag utbildar bland annat i likabehandling och antirasism, och man frågar ofta efter en färdig lösning. En sådan finns inte – de sakerna måste följa med i vardagens verksamhet. Jag upplever att det här också handlar om att bekanta sig med temat, men även att göra det till en del av det praktiska arbetet på ungdomsgårdar, i kommuner eller i organisationer. Man kan bjuda in människor att visa hur saker kan göras, och sedan göra det till en del av verksamheten.

00:33:28 Jani Toivola

Om jag tänker på en konkret väg – jag minns min dotter, som i första klass togs till biblioteket med en tygkasse. Du nämnde att vägen kunde fortsätta. Det kunde vara ett sätt att se på strukturer. Finns det någon som påminner om tygkassen och bibliotekskortet kanske ända upp i tjugoårsåldern?

00:33:55 Amani Al-mehsen

Just det.

00:33:56 Jani Toivola

Oberoende av vilket utrymme den unga befinner sig i.

00:33:59 Amani Al-mehsen

Ja, precis.

00:34:00 Jani Toivola

Det är kanske mer en metafor, men tanken om att någon tänds i något skede. Det verkar som att för yngre barn tänds fortfarande många olika saker, och sedan kan de slockna i något skede. Jag tänker på mitt eget barn, som smidigt rör sig från bas till trummor och till olika andra roller. Verksamheten är som bäst väldigt gränslös. Det gäller naturligtvis inte i alla skolgemenskaper. Kan vilket barn och vilken ung person som helst skriva? Får alla skriva? Det kan verka som en märklig fråga, men jag ställer den ändå.

00:34:52 Amani Al-mehsen

Jag anser att alla borde få skriva, men om det förverkligas är en annan sak. Barn och unga kan bära på mycket, vilket gör att kreativitet och skrivande kan vara svårt – till exempel att hitta orden. Ändå borde alla få skriva. Kreativt skrivande, oavsett form, kan ha en djupt läkande verkan på livet. Det vore fint om det vore möjligt för alla.

00:35:25 Jani Toivola

Vad skulle du säga till en ung person som kan identifiera sig med dig som ung och som möter en lärare som säger att hens ord har en själ? Vad skulle du säga till en sådan ung person, eller till en vuxen som känner igen en ung skribent?

00:35:48 Amani Al-mehsen

Jag brukar säga: skriv, skriv och skriv. Det vore fint om man inte behövde vänta på att utomstående tror på en, men det behöver folk ofta. Ändå är skrivande för sig själv lika viktigt som att skriva för andra. Jag upplever att en ung person genom skrivandet som bäst kan bryta tanken om att hen är ett undantag, en del av andras berättelse eller en biroll – och i stället skriva sig själv till huvudperson i sin egen berättelse. Till unga skulle jag ge

uppmuntrande ord, och till vuxna skulle jag säga: uppmuntra och läs deras texter. Jag vill dela ett konkret exempel. Jag har många syskonbarn, och min brors dotter studerar för en dubbelexamen. Hon hade en essäuppgift om drömmar och hade skrivit ett utkast. Hon kände sig nervös för att visa det för mig, och jag läste det djupt rörd. Texten hade skrivfel och grammatikfel, men innehållet var starkt. Det berättade jag för henne, och hon förhöll sig blygsamt till det och sa att det bara var en skoluppgift. Dessutom hade hon använt en text jag skrivit som källa. Vi läste texten tillsammans, finslipade den lite och jag uppmuntrade henne genom att ställa följdfrågor. Jag såg hur hennes entusiasm tändes när hon märkte att hennes ord hade betydelse, trots att läsaren bara var jag. Att en vuxen berömde och uppmuntrade var viktigt för henne. Hur betydelsefull en enda respons var för henne och hennes väg fick mig att tänka att om det här tillämpades bredare i livet och i arbetet, skulle det hända mycket förändring i riktning mot likabehandling.

00:38:09 Jani Toivola

Slutligen – hur skulle du vilja att finländska ungas verklighet ser ut om tio år, särskilt med tanke på rätten till sin egen berättelse, rätten att berätta den och att bli hörd?

00:38:32 Amani Al-mehsen

Jag skulle önska att berättelser och röster inte bara utgår från det exceptionella, utan att de är vanliga och olika erfarenheter som kommer fram. Jag skulle önska att man rör sig från gränser till broar, och att skrivande och att lyfta fram berättelser är mer öppet. Det vore viktigt att skrivande i sig betraktas som värdefullt – inte först när det blir ett särskilt fenomen eller en exceptionell historia. Det vardagliga i sig borde vara värdefullt. I min bok finns en mening som en finländsk medelålders man upprepade för mig: "Kuinka tavallista onni olikaan" – hur vanlig lyckan ändå var. Jag hoppas att om tio år skulle unga från olika bakgrunder i Finland kunna uppleva den här vardagligheten, som är lycka.

00:39:39 Jani Toivola

Det är ett bra ställe att avsluta. Tack så mycket Amani för besöket och för kloka tankar och berättelser.

00:39:49 Amani Al-mehsen

Tack så mycket, det var en glädje.

00:39:51 Jani Toivola

Utifrån det här samtalet vill jag uppmuntra till ett biblioteksbesök. För en del är det självklart, men för dem som arbetar med unga kan det vara värt att prova – oavsett de ungas ålder. Ni kan också höra av er till mig, och om det är möjligt kan jag följa med en grupp på en biblioteksutflykt. Kanske följer Amani också med.

UNGDOMSSEKTORNS
KOMPETENSCENTER
FÖR LIKABEHANDLING

00:40:28 Amani Al-mehsen

Det kan jag.

00:40:30 Jani Toivola

Tack så mycket.